Jak se připravit na vstup žáka s PAS do třídy

Mgr. Lenka Bittmannová
SPC při Národním ústavu pro autismus

Poruchy autistického spektra

- patří mezi nejzávažnější poruchy dětského mentálního vývoje
- jsou **pervazivní**, všepronikající
- **vrozené, neléčitelné**
- vznikají na neurobiologickém podkladě, poruchy některých mozkových funkcí – velkou roli hraje **dědičnost**
- deficity v **sociálních a komunikačních dovednostech, opakující se, stereotypní chování**
- **1% populace** , 3-4 chlapci s PAS na 1 dívku (u AS poměr vyšší, 6-7 : 1)

PAS

F84 Pervazivní vývojové poruchy – MKN

- **Dětský autismus**

- potíže patrné již před třetím rokem ve všech třech oblastech (komunikace, sociální interakce, opakující se, stereotypní chování)

- **Atypický autismus**

- abnormální a porušený vývoj až po třetím roce věku a/nebo není dostatečně průkazná abnormalita v jedné nebo ve dvou ze tří oblastí

- **Aspergerův syndrom**

- nikdy se nepojí s mentální retardací, vývoj řeči není opožděn, častá je nemotornost

Sociální chování u dětí s PAS

- u dětí s PAS rozlišujeme pět forem sociálního chování: **typ osamělý, pasivní, formální, aktivní a smíšený** (Thorová, 2006)

- PASIVNÍ
- FORMÁLNÍ
- AKTIVNÍ

Typ pasivní, formální, aktivní

- **PASIVNÍ** – neiniciuje kontakt s vrstevníky, často ani pedagogy, nehlásí se, nezapojuje se do společných aktivit. Je nutná aktivizace žáka, podpora zapojení do kolektivu, pomoc a podpora při kolektivních činnostech.
- **FORMÁLNÍ** – formální projev, slovník neadekvátní věku, vyžaduje dodržování pravidel, má tendence žalovat na spolužáky, opravovat pedagogy.
- **AKTIVNÍ** - kontakt s vrstevníky i dospělými iniciuje nevhodným způsobem, upoutává na sebe pozornost, působí nevychovaně, otravně.

V čem jsou děti s PAS jiné

- odlišné **zájmy**, které nemusí odpovídat věku
- **hypersenzitivita** , nepřiměřené reakce na různé smyslové podněty
- **nepřiměřené emoční reakce** (pláč, smích v nevhodných situacích)
- **stereotypie, rituály, obtížné zvládání změn**
- **kognitivní omyly** (černobílé myšlení, perfekcionismus, selektivní abstrahování pozitivního)
- **problémové chování**, impulzivita, sociálně nepřijatelné komentáře

Mýty spojené s autismem

- všechny děti s PAS **„mají svůj svět“**
- žádné dítě s PAS **nedokáže navázat oční kontakt**
- všechny děti s PAS **špatně zvládají jakékoli změny**
- většina dětí s PAS **nestojí o kamarády, jsou to samotáři**
- každé dítě s PAS **je v něčem výjimečné, geniální**
- všechny děti s PAS **jsou agresivní**
- děti s PAS by se **měly vzdělávat ve „svých“ školách**

Jak se připravit na vstup žáka s PAS do třídy

- **dostatek informací o dítěti**

- úzká spolupráce s rodiči a ŠPZ (SPC)

- **vhodná volba asistenta pedagoga**
- **nákup vhodných pomůcek, vybavení třídy**

- spolupráce s SPC, které dítě vyšetřilo a pomůcky navrhuje

Komunikace s rodiči

- pravidelné integrační schůzky (TU, AP, VP, rodiče)
- pravidelná výměna informací, ideální jsou tzv. **komunikační sešity ve** formě diáře

Volba asistenta pedagoga

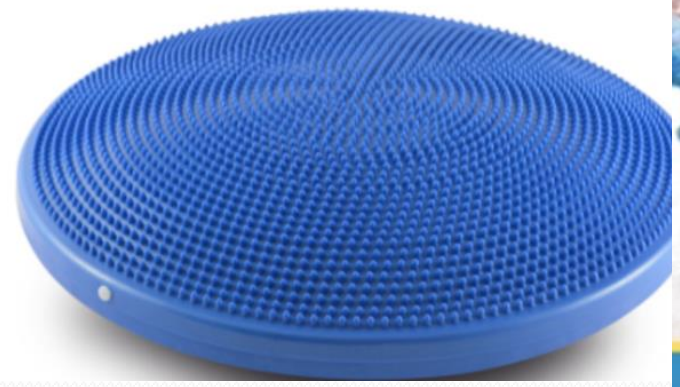
- výběru AP u dětí s PAS by se v ideálním případě měli kromě vedení školy účastnit také rodiče dítěte a třídní učitel
- hledání vhodného AP je náročný proces, je možné využít pomoci neziskových organizací či metodických portálů. Jako efektivní se ukázala spolupráce s pedagogickými fakultami
- vztah mezi dítětem a asistentem je často stěžejní pro další průběh integrace

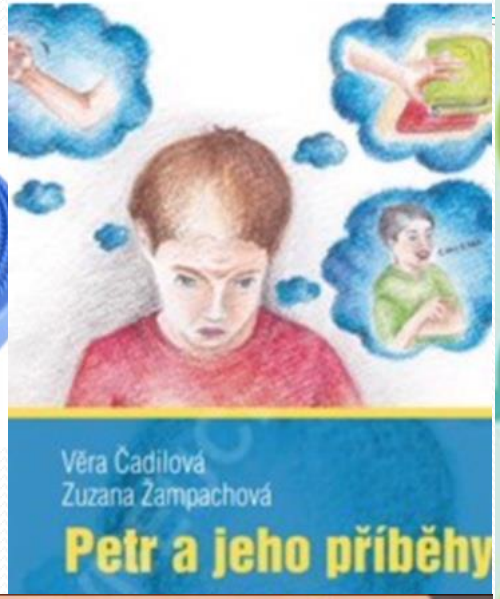
Rozdělení kompetencí

- na začátku spolupráce je nutné vymezení kompetencí, pravidel komunikace
- AP pracuje dle instrukcí pedagoga, měl by však mít prostor pro svůj názor, kreativitu
- nezbytný je vzájemný respekt a tolerance, podpora autority před žáky
- není-li ŠPZ doporučeno jinak, měl by se AP věnovat i intaktním dětem
- je důležité, aby byla jasně formulována **náplň práce**, která bude pro AP srozumitelná

Pomůcky – co se osvědčilo

- balanční a masážní polštáře na židli (zvláště u dětí s PAS + ADHD)
- gymnastické míče, antistresové pomůcky
- **relaxační koutky**, koberec v zadní části třídy
- **vizuální pomůcky** (práce s interaktivní tabulí, tabletem, práce s demonstračními předměty, modely)
- **pomůcky pro nácvik sociálních a komunikačních dovedností**

Věra Čadilová
Zuzana Žampachová
Petr a jeho příběhy

PhDr. Lucie Bělohlávková
Rozvoj sociálních dovedností
Metodika práce u lidí s Aspergerovým syndromem

OBRÁZKOVÝ SLOVNÍK SOCIÁLNÍCH SITUACÍ
PRO DĚTI S PORUCHOU AUTISTICKÉHO SPEKTRA

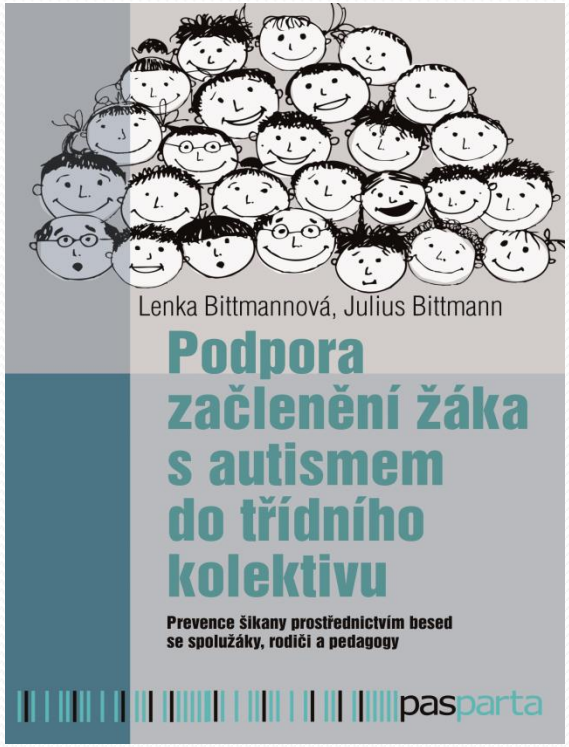
Co je ještě dobré vědět

- většině dětí s PAS vyhovuje **předvídatelnost a přehlednost** (je dobré je v předstihu informovat o mimoškolních akcích, testech a zkoušení apod., v první třídě pomáhá barevná strukturalizace – rozvrh/desky)
- výuka by měla být v co nejvyšší možné míře **interaktivní a zaměřená na vizualizaci**, ideální je častější střídání aktivit (zvláště v 1. a 2. třídě)
- dítě s PAS **potřebuje nadstandardní motivaci**, individuální, citlivý, ale důsledný přístup

- v případě afektu je nutné dát nejprve dítěti prostor, až se uklidní, situaci s ním v klidu probrat, nabídnout alternativní řešení
- pokud se objevuje problémové chování, pracovat s motivačním systémem, motivačními smlouvami (viz příloha Motivační systém)
- vzhledem ke značně zvýšenému riziku šikany je nutné intenzivně pracovat s kolektivem, v případě potřeby je možné zajisti besedu pro spolužáky či rodiče spolužáků

www.pasparta.cz

Podpora začlenění žáka s PAS do třídního kolektivu

Prevence a účinné řešení šikany

U žáků a studentů s Aspergerovým syndromem a vysoce funkčním autismem

